

Autorsko pravo i korištenje licencija *Creative Commons* u znanstvenom izdavaštvu

Iva Melinščak Zlodi

Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

25. / 26. listopada 2018.

This work is licensed under
a [Creative Commons Attribution 4.0
International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Sadržaj

- Što su *Creative Commons* licencije, čemu služe i kako funkcioniraju?
- financiranje znanstvenih projekata, otvoreni pristup i *Creative Commons*
- *Creative Commons* i časopisi
- *Creative Commons* i knjige
- *Creative Commons* i repozitoriji

Definicija otvorenog pristupa

By "open access" to this literature, we mean its **free availability** on the public internet, **permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose**, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself. The only constraint on reproduction and distribution, and the only role for copyright in this domain, should be to give authors control over the integrity of their work and the right to be properly acknowledged and cited. (*Budapest Open Access Initiative*, 2002.)

“Uklanjanje prepreke **naplate**” + “uklanjanje prepreke **dopuštenja**”.

Prednosti *Creative Commons* licencija

- jednostavan i jednoznačan način koji omogućuje autorima/nositeljima prava da iskažu na koje načine ostali mogu i smiju koristiti njihovo djelo
- omogućuju autoru da unaprijed odobri načine korištenja koji izlaze iz okvira iznimki koje predviđaju zakoni o autorskom pravu (“sadržajnih ograničenja autorskog prava”)
- međunarodno valjane
- omogućuju neometani razvoj znanosti i primjenu znanstvenih dostignuća

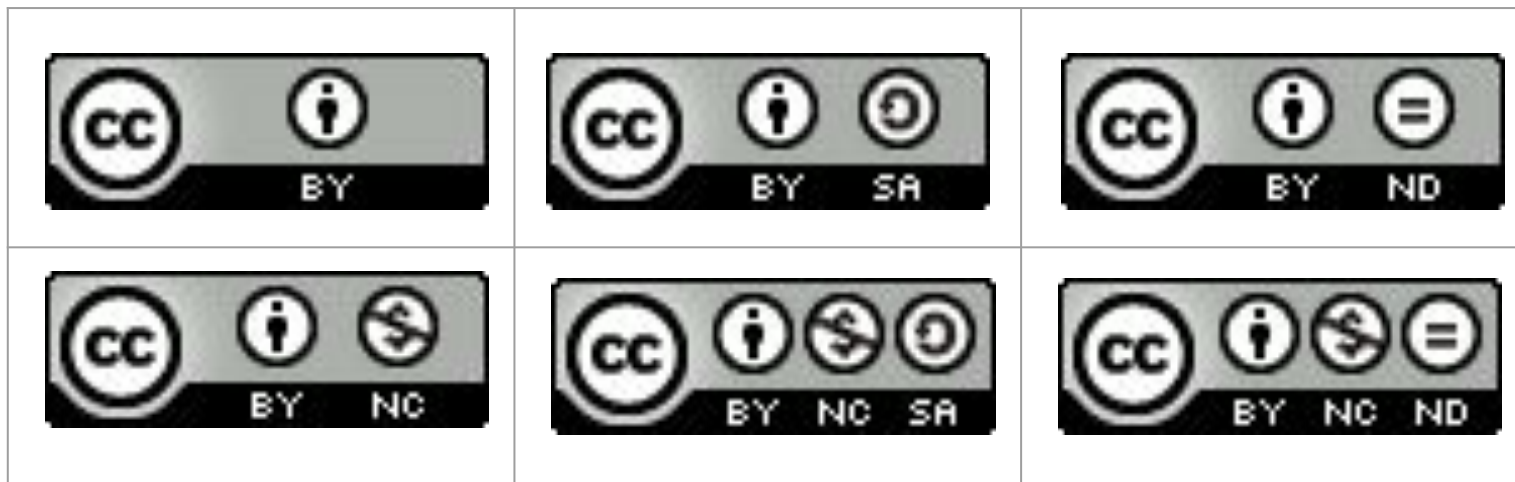
Verzije i prijevodi

- **1.0** - 2002.
- verzije 1.0 do 3.0 - trebalo ih je prevesti i lokalizirati (prilagoditi nacionalnom zakonodavstvu
 - prva hrvatska lokalizacija - već 2004. g.
(Tomislav Medak, Marcell Mars, Dijana Kovačević Remenar)
- **4.0 International / Međunarodna** - 2013. (hrvatski prijevod 2017.)
 - osmišljena tako da je valjana u svim nacionalnim zakonodavstvima, nije potrebna lokalizacija osim prijevoda

Osnovni uvjeti

- ① **Attribution (BY)** - ostali moraju **navesti izvor/ime autora**
- ② **ShareAlike (SA)** - ostali mogu umnožiti, distribuirati, prikazati, izvesti, i prerađivati vaše djelo, sve dok prerađeno djelo dijele **pod istim uvjetima**
- ③ **NonCommercial (NC)** - ostali mogu umnožiti, distribuirati, prikazati, izvesti, te (ukoliko niste odabrali ND) prerađivati i koristiti vaše djelo **za bilo koju svrhu koja nije komercijalna** (“Nekomercijalno znači korištenje koje nema primarnu svrhu ili nije usmjereno na stjecanje komercijalne koristi ili novčane naknade.”)
- ④ **NoDerivatives (ND)** - ostali mogu umnožiti, distribuirati, prikazati i izvesti **samo izvorne primjerke** vašeg djela

Izbor licencije

- [Izbornik licencija](#)

Dodatne mogućnosti

- **CC0** “No Rights Reserved”

- **Public Domain Mark** "No Known Copyright"

Slojevi CC licencija

- Pravni tekst
- *Commons Deed* (razumljiva ljudima)
- CC Rights Expression Language (strojno razumljiva)

cOAlition S: Plan S

cOAlition S: EC + ERC + 13 nacionalnih zaklada

“By **2020** scientific publications that result from research funded by **public grants** provided by participating national and European research councils and funding bodies, **must** be published in compliant **Open Access Journals** or on **compliant Open Access Platforms.**”

--

*“Authors **retain copyright** of their publication with no restrictions. All publications must be published under an **open license**, preferably the **CC BY**. In all cases, the license applied should fulfil the requirements defined by the Berlin Declaration” ...*

*“The above principles shall apply to all types of scholarly publications, but it is understood that the **timeline to achieve Open Access for monographs and books may be longer than 1 January 2020**”*

Otvoreno dostupni časopisi i *Creative Commons*

- CC licencije u otvoreno dostupnim časopisima su **poželjne** ali ne i nužne (ovisno o definiciji otvorenog pristupa)
- U okviru inicijativa za otvoreni pristup CC licencije se snažno promoviraju
- Zahtijevaju ih mnogi finacijeri znanstvenih istraživanja (npr. EC u Obzoru 2020)
- Snažno ih zagovaraju i organizacije i udruženja poput OASPA-e, DOAJ-a
- Koriste ih svi veliki međunarodni izdavači u otvorenim i hibridnim časopisima, te veliki nezavisni otvoreni časopisi (PLoS, ELife, Frontiers, PeerJ...)

Dva osnovna pitanja

- I. Uređivanje odnosa s autorima vezanih uz autorsko pravo
- II. Licenciranje sadržaja u časopisima: što korisnici smiju raditi s tim sadržajem?
 - Na stranicama časopisa - često nalazimo zbunjujuće, čak kontradiktorne informacije
 - Časopisi trebaju jasno iskazati uvjete korištenja i objavljivanja u časopisu, pritom je preporučljivo koristiti standarde i uobičajene prakse koje su međunarodno prihvaćeni

[DOAJ Copyright & Licensing Help](#) - [prijevod na hrvatski](#)

Autori i časopis - autorskopравни odnosi

Tko ima pravo iskorištavanja autorskog djela?

Je li autor prenio **isključivo** pravo iskorištavanja i **pravo daljeg osnivanja** prava iskorištavanja

U sustavu *copyrighta*: tko je nositelj *copyrighta* i je li autor zadržao prava korištenja (prvenstveno: neograničeno pravo objavljivanja)?

Autorskopravni odnosi - mogućnosti:

- Autor za časopis ne osniva sva prava iskorištavanja, već ih zadržava
 - Časopis dobiva **pravo prvog objavljivanja** (u tiskanom i elektroničkom obliku) - neisključivo i ograničeno pravo korištenja
- Autor osniva **sva prava iskorištavanja** za časopis, neograničena ali **ne isključiva**
- Autor osniva **isključivo pravo** iskorištavanja na časopis, **uz pravo daljeg osnivanja prava** iskorištavanja
 - Obavezno putem ugovora
 - Samo u ovom slučaju časopis ima pravo naknadno i bez znanja autora dodjeljivati CC licencije radovima

Licenciranje sadržaja u časopisima

- Izbor licencije?
- Tko ima pravo odabrati licenciju?
- Na što se licencija odnosi?
- Kako označiti sadržaj odabranom licencijom?

Tko odlučuje o licenci?i?

- Vlasnik časopisa ima pravo dodijeliti licenciju samostalno samo ako je nositelj isključivog prava korištenja uz pravo daljnjeg zasnivanja prava iskorištavanja djela
- U ostalim slučajevima, autor mora pristati na licenciranje - časopis mora autora upoznati s uvjetima licencije i osigurati pristanak:
 - Putem ugovora
 - Putem uputa autorima
 - Tijekom online prijave
- Što sa starijim brojevima? Želimo li i njih licencirati i imamo li pravo na to?
Trebali li kontaktirati autore?

Na što se licencija odnosi?

- Na cjeloviti tekst članka u časopisu
- Ako postoje prilozi (dodatne datoteke, setovi podataka, otvorene recenzije...) - licenciraju se zasebno
- Ako autori nisu vlasnici svih materijala uključenih u članak - moraju osigurati pristanak za objavljivanje od strane vlasnika/autora, koji uključuje i pristanak da materijal bude objavljen pod CC licencijom (ili moraju jasno označiti na koje se dijelove licencija ne odnosi)
- Pravni učinak licencije se ne može opozvati

Kako i gdje navesti oznaku CC licencije?

1. Stranica časopisa posvećena stavovima o otvorenom pristupu, autorskom pravu i pravima korištenja
2. Stranica sa sažetkom ili cjelovitim tekstom u html-u
 - a. Vidljiva čitatelju - npr. "Copyright: © 2017 Surname, Name. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
 - b. Strojno razumljiva (rel="license")
3. Pdf članka
 - a. Vidljiva čitatelju (logo, poveznica i tekst na jeziku rada - najčešće u podnožju prve stranice)
 - b. U metapodacima datoteke (prilikom izrade, putem XMP standarda)
4. Ako se radovi razmjenjuju putem OAI-PMH protokola - u metapodacima
 - a. DC rights

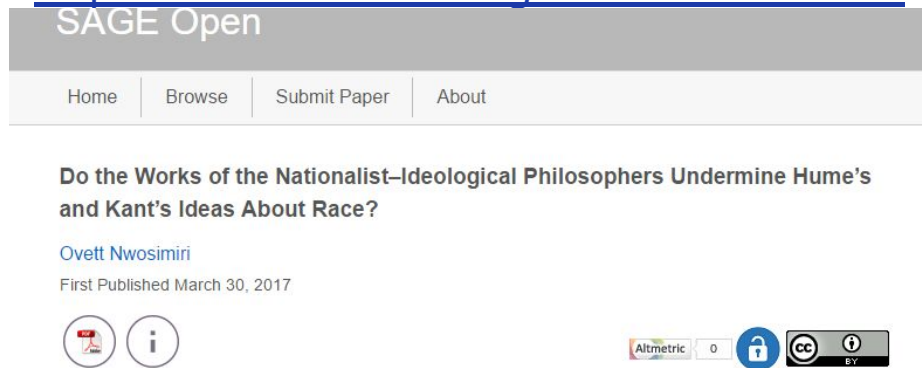
Primjeri časopisa koji koriste CC licencije

- Sage Open - <http://journals.sagepub.com/home/sgo>
- PeerJ - <https://peerj.com/> (članci, recenzije)
- Frontiers - <http://www.frontiersin.org/Copyright.aspx>
- PLOS ONE - <http://journals.plos.org/plosone/>

- Hrvatski časopisi:
 - DOAJ - [pretraživanje po licencijama](#)
 - Primjeri časopisa koji traže prijenos autorskih prava - [Suvremena lingvistika](#), [CMJ](#)
 - i onih koji autoru ostavljaju sva prava - [Filozofska istraživanja](#)
(“Slanjem rukopisa na adresu časopisa Filozofska istraživanja autor časopisu Filozofska istraživanja: 1. jamči pravo prvog objavljivanja priloženog rukopisa u tiskanom i elektroničkom (tzv.online) obliku...”)

Vidljiva licencija u html-u (sažetak ili cjeloviti članak)

Primjer: <https://elifesciences.org/content/6/e24141>

The screenshot shows the top portion of a SAGE Open article page. At the top, the text "SAGE Open" is displayed in a grey bar. Below this is a navigation menu with four items: "Home", "Browse", "Submit Paper", and "About". The main title of the article is "Do the Works of the Nationalist–Ideological Philosophers Undermine Hume's and Kant's Ideas About Race?". The author's name, "Ovett Nwosimiri", is listed below the title, followed by the publication date "First Published March 30, 2017". To the left of the abstract are two circular icons: one with a red 'x' and another with an 'i'. To the right are several icons including "Altmetric 0", a blue padlock icon, and a Creative Commons Attribution (CC BY) license icon.

Abstract

As a response to the question posed in the title, this article presents a critical assessment of how the works of the nationalist–ideological philosophers can be seen as evidence against David Hume's and Immanuel Kant's ideas of race. Hume and Kant have certain ideas about race; if these ideas are true, then there is—and indeed, can be—no African philosophy. But there is African philosophy—that of nationalist–ideological philosophy; therefore, Hume's and Kant's ideas about race are incorrect.

Keywords

[nationalist–ideological philosophers](#), [African philosophy](#), [African philosophy](#), [race](#)

Vidljiva licencija u pdf-u članka

*For correspondence: css224@cornell.edu

Competing interests: The authors declare that no competing interests exist.

Funding: See page 16

Received: 12 December 2016

Accepted: 02 March 2017

Published: 03 March 2017

Reviewing editor: David Ron, University of Cambridge, United Kingdom

© Copyright Siegenthaler et al. This article is distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](#), which permits unrestricted use and redistribution provided that the original author and source are credited.

Introduction

In eukaryotes, the oxidizing environment of the endoplasmic reticulum (ER) facilitates and secretion of approximately a third of the cellular proteome. Protein flux through the ER is widely, and transient increases in oxidative folding both deplete reduced glutathione and hydrogen peroxide, which can disrupt protein structure, folding, and secretion (Buller *et al.*, 2011; Kakiyama *et al.*, 2012). We have shown in yeast that a conserved cysteine in the oxidoreductase domain of the Hsp70 chaperone BiP (Kar2) senses alterations in levels of reduced glutathione and peroxide in the ER. As ER levels of these small molecules rise, the ER chaperone becomes oxidized, converting the normally ATP-driven chaperone into an ATP-independent oxidoreductase (Wang *et al.*, 2014; Wang and Sevier, 2016). A similar system has been proposed in mammals, where formation of an intramolecular disulfide bond in the presence of oxidants impairs BiP chaperone function (Wei *et al.*, 2012). The increased chaperone activity of oxidized BiP is proposed to promote cell survival by limiting polypeptide aggregation during suboptimal conditions (Wang *et al.*, 2014).

A hallmark of thiol-redox switches is their reversibility, which allows for a reversion to the active state when oxidative stress subsides. Yet how BiP reduction is achieved within cells has been unclear. The ER contains multiple members of the thioredoxin superfamily with the ability to reduce oxidized thiols; yet the relatively buried location of the redox-sensitive cysteines suggests that BiP is a poor candidate substrate for these reductases. Here we identify Sil1, a nucleotide exchange factor (NEF), as an unexpected reductant of oxidized BiP. We propose that the active cysteine pair within a flexible N-terminal polypeptide domain of Sil1 facilitates reduction of the relatively buried BiP cysteine.

(Hume, 1882, p. 222)

In a similar vein on a geographical standpoint, Immanuel Kant classified humans into different classes: “white” (European), “yellow” (Asians), “black” (Africans), and “red” (American Indians). From a psychological standpoint, then, within Kant’s classification, the American India that inhabit America, the Africa, the Asia, and the Hindustan appear to be incapable of moral maturity because they lack talent—a gift of nature” (Eze, 2001, pp. 97-98; Eze, 2003, pp. 438-439). In Kant’s table of moral classifications, the “Americans are completely uneducable because they lack ‘affect and passion,’ the Africans escape such a malheur, but can only be ‘trained’ or ‘educated’ as slaves and servants” (Eze, 2003, pp. 438-439). Kant’s view was that the African deserves this kind of “training” because he or she is lazy,

evidence of his racial superiority . . . skin colour reveals race as species class and morally, as ‘difference in Character’”.² As such, skin color, for Kant, is evidence of rational superiority or inferiority.

In response to Hume and Kant, my aim in this article is to show that the works of nationalist–ideological philosophers are evidence that Africans are not irrational or inferior Whites. I will discuss the works of the nationalist–ideological philosophers as evidence of the existence of African philosophy, and hence as a refutation of Hume’s and Kant’s

¹University of KwaZulu-Natal, South Africa

Corresponding Author:

Ovett Nwosimiri, School: University of KwaZulu-Natal, Golf Road, Scottsville, Pietermaritzburg, KwaZulu-Natal 3201, South Africa.
Email: ovetmore@gmail.com

Creative Commons CC BY: This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/>) which permits any use, reproduction and distribution of

the work without further permission provided the original work is attributed as specified on the SAGE and Open Access pages (<https://us.sagepub.com/en-us/nam/open-access-at-sage>).

U svojstvima pdf dokumenta

- Prilikom izrade dokumenta
- Putem jezika XMP
- Detaljne upute:
 - https://wiki.creativecommons.org/wiki/XMP_help_for_Adobe_applications
 - https://wiki.creativecommons.org/wiki/Marking_Works_Technical
- Nije vidljiva u uobičajenim preglednicima pdf dokumenata

U metapodacima putem OAI-PMH protokola

Primjer:

http://hrcak.srce.hr/oai/?verb=ListRecords&metadataPrefix=oai_dc&set=journal:99

Primjeri u domaćim časopisima

- Odabrana licenca ne odgovara opisu uvjeta korištenja

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](#).

Autori zadržavaju autorska prava za članke objavljene u časopisu, no svojim pristankom na objavljivanje daju časopisu pravo prvog objavljivanja u tiskanom te elektronskom formatu. Članci objavljeni u časopisu se, uz prikladno navođenje izvora, smiju besplatno koristiti u obrazovne i druge nekomercijalne svrhe.

Ovo djelo je dato na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje 4.0 međunarodna](#).

“Radovi ili dijelovi radova objavljenih u <časopisu> besplatno se smiju koristiti za svaku svrhu uz poštivanje autorskih prava autora i izdavača. Ova odredba u skladu je s CC BY-NC 4.0 licencom (Creative Commons Attribution Non-Commercial 4.0 International licence) dostupnom na sljedećoj stranici:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>”

Knjige i licenciranje

- Primjeri:
 - [Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani](#)
 - [Heidelberg University Publishing](#)
- Više informacija:
 - OAPEN-UK:
[‘Guide to Creative Commons for Humanities and Social Science Monograph Authors’ \(2013\)](#)
- Popisi OA knjiga:
 - [DOAB](#)
 - [OAPEN](#)

Repozitoriji

- Različite vrste građe: ocjenski radovi, članci, poglavlja, prezentacije, podaci...
- Samoarhiviranje ili knjižničari?
 - Alati za selekciju licence?
 - samo CC licencije ili širi izbor licencija (<http://rightsstatements.org/>)?
- Odabir licencije po prvi put ili prijenos postojeće licencije?
- Licenciranje djela koje uključuje tuđa djela?
- CC licencije su neopozive
 - Uvijek možemo prestati dijeliti djelo pod licencijom, ali svatko tko je imao pristup djelu može ga nastaviti dijeliti pod uvjetima CC licencije
- Jesu li urednici repozitorija odgovorni za izbor licencija? ([e.g.](#))

Pohranjivanje objavljenih radova u repozitorije

tri osnovne verzije rada:

- PRE-PRINT
 - rukopis poslan u časopis, nije još prošao recenzijski postupak (*working paper, submitted manuscript, author's original draft, author's original manuscript*)
- POST-PRINT
 - rukopis koji je prošao recenzijski postupak i kojeg je autor revidirao u skladu s recenzijom, a nije još uređen, lektoriran i grafički uređen (*author's accepted manuscript, accepted version, final author version*)
- ZAVRŠNA VERZIJA
 - izdavačeva verzija rada, kakva se pojavljuje u časopisu (*version of record, final version, publisher's version, published journal article*)

Kako autor može provjeriti što može i što smije?

- Najtočnije informacije o tome što smije učiniti, autor može naći u ugovoru o prijenosu autorskog prava (*copyright transfer agreement*) ili ugovoru o pravu objavljivanja (*licence to publish*).
- Može provjeriti politiku časopisa/izdavača na njihovim mrežnim stranicama. Treba napomenuti da izdavači često imaju svoju opću politiku, ali se ona može i razlikovati za pojedine časopise.
- Može provjeriti politiku časopisa/izdavača putem servisa [Sherpa/RoMEO](#).
- Može kontaktirati uredništvo časopisa.
- U rijetkim situacijama ne smiju pohraniti ([primjer](#))

Hvala na pažnji!